Collectief lunarium. Deel 2

editie N. de Pauw

bron

Collectief lunarium. Deel 2. In: Instituut voor Nederlandse Lexicologie (samenstelling en redactie), *Cd-rom Middelnederlands*. Sdu Uitgevers/Standaard Uitgeverij, Den Haag/Antwerpen 1998.

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_col004coll04_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren i.s.m. INL SCHATKAMER VAN DE NEDERLANDSE TAAL

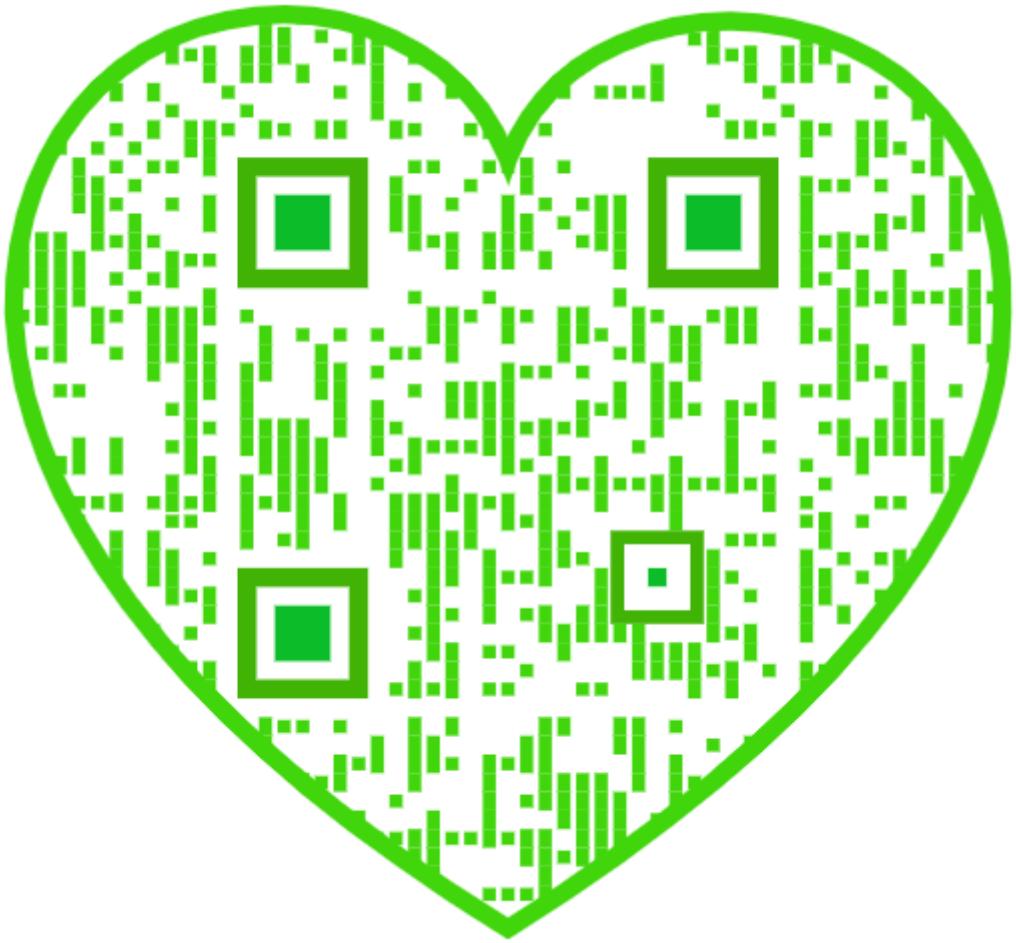

[Collectief lunarium. Deel 2]

Een heilich man, Daniel,
Seet ons dese redene wael;
Salomon eest dies orcondt
Dat hi nye mit sinen monde
Anders dan waer en seide
Hij seide nae der waerheide
Dat droem ende visione
Bi der manen nemen si gome;
Bi der manen neemt men ware
Van live, van dade apenbare.
Hij seet: Als die mane prime si,
Tallen dingen es se guet si;
Tkijnt, dat dan wort geboren,
Is ten gueden wercke vercoren,
Lange salt leven ende sijn vroet,
Hij vijndet gescreven dat waer sijn moet.
Hij sal sijn guet coepman,
Ende landt te wijnnen guet ackerman,
Guet te wijnnen ende geradich
Ende te durne lange gestadich.
Eest oec dattet si een meysken,
Soe salt suver ende schoen sijn.
Dien dan comt an ongesonde,
Si sal geduren lange stonde.
Dan sijn die dromen loes
Meer dan ennigen tijt altoes.
Bi der manen soe geet all
Dat in die werlt heeft geval;
Ende wildijs nemen waer,
Gij moget proven apenbaer.
Hier moechdi grote virtute horen:
Een kijnt, dat wort geboeren
Alse secunde is die mane,
Alle guet vloyet hem ane:
Dan daet guet met sijnnen
Alle ambochte begijnnen.
Die dan geboeren wort, als wi lesen,

Hij sal vroet ende sachte wesen;
Dies en ontsie cleyn noch groet,
Hij sal sterven schoenre doet.
Die en worden nummer soe verholen
Dingen die dan sijn gestolen,
Si en werden wedervonden,
Wil men derom pinen tien stonden.
Die dan wort ongesont,
Hij geneest in corter stont.
Dan sijn die droem loes,
Dies sijt seker altoes.
Alse tertie is die mane,
Dan doet ons dit boec verstaen,
Dat totter primetijt is guet
Alle dinc die men doet;
Mer alse prime lijdt,
Soe verargert die tijt;
Dan sal men hueden van comenscape,
Ende van der zee te vaeren mit scepen:
Eeren, sayen, copen, vercopen,
Daeraff dat men luttel hopen
Enne si doer Gads wille allene,
Ende doer andere wijnninge engheen.
Die dan yet copen sall,
Hij sal die wijnninge hebben smal.
Dan sal men peerde telden leren
Ende fel beesten van quaden seden leren.
Dien dan quade ziecheit comt toe,
Neghen dagen blijft se soe
Mit hem; en si dat sake
Dat hij mit genen gemake
Opten tienden dach mach opstaen,
Soe is sijn leven gedaen.
Tkijnt dat dan geboren sal sijn
Stout ende fier, ende quaet fijn
Saelt sterven, ende armeliken
Salt doen ende keytiveliken,

Het sal die doet mit suerden ontfaen
Ofte aen galgen hangen zaen.
Alse vier dage heeft die mane,
Elc man vang coenliken ane
Alrehande werc ende begijnne,
Het sal hem comen te gewijnne.
Die dan geboeren wort, eest wijff of man,
Luxurie sal hem comen an.
Dat verstolen is tien stonden
Dat wort wedervonden.
Bijnnen seven dagen, noemdijs goem,
Ondervijndi uwen droem.
Die mane opten vijften dach
Beteykent ons quaet bejach.
Tkijnt, dat dan wort geboren, sal onlange leven;
Ende levet lange, et sal sneven,
Ende hebben veel pynlicheiden.
Ende die dan wort met siecheiden,
Hij sal sterven in grote pine.
Nyemant en vertelle den droem sijn,
Bedi si beteikent quaet ende guet,
Ende eest quaet, dies is onspoet.
Dmeisken dat dan wort geboren,
Het sal quelliken sterven, alse wi horen,
Ende het sal ter dolheit trecken
Ende guet te quade verwecken.
Die seste mane brengt ons guet,
Ende ten gueden dingen spoet.
Die iet verliest, hij vijndet zaen;
Ende die mit ziecheiden wort bevaen,
Hij geneest zaen sonder toren.
Tkijnt, dat dan wort geboren,
Sal sijn livech ende waerachtich,
Ende schoen ende berechtich.
Dmeisken dat dan lijff gewijnt,

Dat sal sijn zere gemijnt.
Elc man sal dan ondervijnden, dies goemt,
Dat hem dan bi nachte droemt.
Die sevende maent, als wi verstaen,
Si is guet, al sonder waen,
Beide vroech ende spade.
Die dan sieck wort, hi mach bi rade
Bijnnen den vijften dach genesen.
Die dan geboeren sal wesen,
Eest dat hij ridder si,
Coene ende guet van orloge wort hi;
Eest oec dat men hem clerc maect,
In gueden leven wort hi geraect,
Hi wort bisscop ende in gueden doen
Ofte groet man van religioene;
Wort hi coman, guet hi wijnnet.
In enen dage sinen droem hi ondervijndet.
Die achtende maent is guet.
Dingen te vijndene geet si spoet,
Die dan tsijn verloeren.
Die dan siecheit heeft ende toren,
Hij sal zaen sijn genesen
In corten tijden, ofte doet wesen.
Die dan ter werlt wort genesen,
Vroet sal hij sijn ende lange leven;
Ende eest oec een meisken,
Het sal vroet ende suver sijn.
Die dan heelt sinen droem,
Bijnnen X dagen ondervijndt hi hem, neemt hijs goem.
Alse die mane heeft IX dage,
Dat seg ic u sonder sage,
Dat se dan guet si;
Want dinc, die verstolen si,
Sal haesteliken sijn vonden.
Tkijnt, die geboeren wort tien stonden,

En sal niet leven VIJ jaer:
Ic seg u over waer,
Verborren off verdroncken of verslegen
Wordet aldus is sijn doet gelegen.
Drome werden dan ondervonden
Bijnnen IIJ dagen, ende ontbonden.
Bernende sijnne sal hebben dmeisken,
Dat dan geboeren sal sijn;
Lichteliken sal ment mogen brengen
Te keytiveliken dingen.
Die tiende maent is quaet apenbaere.
Waert dat dan geboeren waere
Een meysken, et soude quaet bliven
Totten eynde van sinen live.
Eest een knechtken, et sal dolle
Sijn ende van pilicheiden voll;
Geerne salt vechten ende striden
Ende mit pilicheiden sinen tijt liden.
Drome, die dan comen an,
Die sijn loes elken man.
Die XIste maent is haert.
Dat kijnt, dat dan geboeren wort,
Dat en mach nummermeer worden rike;
Wat pijnen dat doet yemans gelike,
Het moet ommer arm bliven.
Eest een meysken, van sinen live
Saelt quaet sijn ommermeer.
Droem en duden no min no meer.
Alse die mane XIJ dage heeft,
Dien dan Got lijft geeft,
Hij sal sijn guet werckman,
Vroet ende wael gemijnt dan,
Rike ende tot allen dingen guet.
Eest een meysken, et sal sijn vroet,
Schoen, ende luxurie vlien,
Suverheit mijnnen, dat moet geschien.

Die dan steelt, men sal hem hangen;
Niet wael en mach hijs ontgangen.
Bijnnen XX dagen sal men geware
Drome werden apenbaere.
Alse XIIJ dage heeft die mane,
Dat doet ons dit boec te verstane,
Die dan wort geboeren,
Dat hij niet wael en is vercoren;
Hij sal sterven quader doet
Ende hebben mennigen noet.
Drome sal men dan verstaen
In den derden dage, sonder wane.
Eest een joffrouwe, si wort gemeyne
Al der werlt alleyne;
Van hare sal veel quaets comen.
Die dan steelt, et wort vernomen,
Ende diegene wort in corter tijt
Verhangen, eer jaergetide lijdt.
Die XIIIJ mane is alsoe gedane,
Dat doet ons dit boec te verstane,
Dat dan doet guet werc begijnnen.
Tkijnt, dat ter werlt comt bijnnen,
Sal rike sijn van groeten guede
Ende fier van groeten moede;
Gheern salt vechten ende pijnlic wesen.
Eest oec een meisken, als wi lesen,
Het sal sijn lichtvoerech; ende drome
Ondervijnt men in IX dagen, dies neemt gome.
Die XV maene, nu verstaet,
Is te veel dingen quaet.
Tkijnt, dat dan wort geboren, sal quelliken sterven:
Verbernen, hangen off int water verderven.
Die dan siecheit ontfeet,
Eest dat si hem niet en vergeet
In XX dagen, doet blijft hij.
Droem en duedet niet, die dan si.

Die XVJ mane, si is quaet
Den dieven, dat verstaet;
Die dieff die dan sal stelen,
Hij en sal sijn diefte niet mogen helen
Vliet hi, hi is zaen gehangen.
Men vertene, ofte men doet hem hangen.
Arm wort hi, die dan wort geboren,
In die kijntscheit; mer, comt hi te voren
Dat hi leeft, hi wort rike.
Eest een meisken, ic seg u waerliken
Dat si onsalich sal sijn, ende keytive
Ende gemeyne van hoeren live.
Die dan siecheiden ontfaen,
Si bliven lange daer in gonnen.
Dat enen dan mach dromen,
Dat sal in seven dagen toecomen.
Die XVIJ mane guet is
Tallen dingen; want tkijnt, dat dan is
Geboeren, sal guet wercman wesen,
Lange leven, gesiert sijn.
Eest oec een meisken, et sal sijn vroet,
Suver, reyn ende waelgemoet.
Die dan diefte doet, sonder waen,
Hij sal lichteliken ontgaen.
Die siec wort, het sal hem duren
Lange stont ende lange uren.
Sinte Daniel doet ons verstaen,
Alse XVIIJ dagen heeft die maen,
Dat se swaer is, ende suren
Allen gueden creaturen.
Tkijnt, dat dan wort geboeren,
Dat seg ic u wael te voeren,
Dat sal quaet ommer werden,
Stelen, roven ende moerdeneren;
Mer, int deynde, salt daertegen,

Verdrincken, hangen ofte worden verslegen.
Eest dat si oec een meisken,
Het sal quaet van sinen live sijn,
Onsuverheit minnen, suverheit laten.
Dat rade ic u hem utermaten,
Dat u dan in drome comt,
Dat gijt heelt ende niet en beroemt.
Alse die mane is out negentiene,
Soe is ons guet in scine.
Tkijnt, dat wort geboren dan,
Dat sal sijn een rike man,
Lange leven ende hoge man werden,
Ende wel te levene met verden.
Eest dat si een meisken,
En sal niet herde scone sijn.
Die dan siec sal wesen,
Mit groter pinen sal hi genesen.
Uwen droem en suldi niet tellen,
Si mogen beide guet ende quaet spellen.
Alse die mane XX doet,
Dan is si heilich ende guet,
Dan doet guet alle dinc begijnnen.
Tkijnt, dat comt ter werlt bijnnen,
Sal guet wercman sijn ende rike
Lange sal hi leven eerlike:
Wordet ridder, het sal sijn fier,
Ende wordet clerc, dat seg ic hier,
Het sal een hoge man sijn.
Eest oec een meiskijn,
Soe salt schone sijn van lichame, licht
Ende vroet, dat seget tgedichte.
Die dan steelt, hi wort gevangen,
Ende bi sijnre kelen sal hi hangen.
Dat seg ic u allen apenbaer,
Drome die sijn dan ware.

Die XXI maene en is niet guet,
Want dan altoes quaet doet
Alrehande werc begijnnen;
Ende die dan vecht mit onmijnnen,
Soe wie die dan wort gewont,
Hij en geneest niet in corter stont.
Die drome keren dan te quade,
Dat seg ic u in gueden rade.
Die XXIJste mane is guet.
Tkijnt, dat dan wort geboren, gadert groet guet;
Eest dattet wort coepman,
Salt sijn een rike man
Te wat ambocht dat hem doet,
Saelt hebben gueden spoet:
Eest oec een clerc, et sal vroet sijn.
Ende eest dattet si een meiskijn,
Vroet ende licht saelt wesen,
Suverheit minnen, eest alsoe wij lesen.
Saen sal hi genesen, die is ongesont;
Ende drome sijn guet talre stont.
Alse die mane es XXIIJ out,
Soe is se guet; in mennichfout
Werc te begijnnen es se guet,
Ende te vechtene geeft se spoet.
Tkijnt, dies men dan sal genesen,
Sal al sijn leven dorper wesen;
Hij sal werden herde rike,
Sonder vroetscap sekerlike.
Licht saelt sijn, eest een meiskijn,
Ende sine wille doende saelt sijn.
Ende dan hem hout sijn die drome.
Ende die siec wort, dies neem goem,
Hij sal mit pinen genesen.
Die vechten wil, hi sal verwonnen wesen.
Die XXIIIJste mane

Die is gemeyne, als ic wane,
Beide te guede ende te quade.
Totter tijt prime, dats gestade,
Ende achter dien dat men prime luyt,
Soe comt er al quaet uut.
Tkijnt, dat dan wort geboeren,
Sal hebben pilicheit ende toren;
Achter lande sal hi loepen,
Sere sal hi sine sotheit becopen.
Eest dat oec si een meiskijn,
Dol ende quaet salt sijn.
Ende die dan sieck sal wesen,
Hij sal nidelike genesen.
Ende die dan iet sal dromen,
Het sal hem te voeren comen.
Die XXV mane is quaet,
Want tkijnt, dat dan lijff ontfaet,
Sal pinen eweliken:
Nochtan wordet nummermeer rike.
Eest een meysken, et sal hebben lichte herte
Ende der quaetheit dogen smerte.
Ende die vechten wil dan,
Hij wort verwonnen van elken man.
Ende die dan iet geet stelen,
Hij moet hangen bi sijnre kelen.
Die XXVI mane is guet;
Si geeft te veel dingen spoet.
Tkijnt, dat dan wort geboeren,
Guet wercman salt sijn vercoren,
Lange salt leven ende sijn blide
Ende licht van sijnne, tallen tide;
Wort hi coepman, hi sal sijn rike,
Ende, wort hi clerc, waerlike
Hij sal vroet sijn van sijnne;

Ende eest dat hij ridderscap gewijnne,
Soe wort hi fier ende coene.
Ende die besteet te doene
Stelingen, hi moet verhangen sijn.
Eest oec dat si een meisken,
Het sal sijn gestade ende vroet,
Suver, schone, hoge gemoet;
Haren selen hebben grote ere
Van haer altoes, tallen keere.
Die dan wort ziec, hi sal genesen
Ende gesont bijnnen drie dagen wesen.
Bijnnen IX dagen, neemt hijs goem,
Sal elc man vijnden sinen droem.
Die XXVIJste mane
Is guet, nae mynen wane.
Wort een knechtken geboren in dien dage,
Dat sal sijn van hogen name;
[...]
Al die werlt sals hebben ghere
Hem te doene lieff ende ere,
Ende hij sal vorderen al guet.
Eest een meisken, et sal sijn vroet,
Quaetheit laeten, suverheit minnen.
Ende die dan ziecheiden gewijnnen,
Hij en mach der niet aff sterven.
[...]
Die mach niet sijn gevaen.
Drome sullen te guede vergaen.
Die XXVIIJste maen, dat is waer,
Die is quaet al apenbaer;
Beide avont ende morgen,
Eefse pinen ende sorgen.
Tkijnt dat dan wort geboeren sekerlike,
Dat en mach nummermeer worden rike,
Hoe groet dat is sijn pine.
Ic seg u oec van den meiskijne,

Dat overdadich sal sijn
Ende luxurien volgen den tijt sijn,
Vader eren en salt niet roeken.
Die dan diefte sal besoeken,
Hij moet ommer doen quaden fijn.
Ende dan siec sal sijn,
Macht VIJ dage liden,
Hij en sterft niet te dien tiden.
Die XXIXste mane die is
Te veel dingen guet, des sijt gewijs.
Tkijnt, dat dan geboren wort, ter stont,
Sal lijffachtich sijn ende gesont;
Eest dat wort een coepman,
So sal hij sijn een rike man;
Wort hi ridder, hi sal sijn coene,
Ende besteet hi hem ter clerregien te doen,
Hij sal vroet sijn ende veel connen.
Wort oec een dan gewonnen,
Het sal sijn licht ende dol,
Ende loiseden vol:
Hij sal doen al sinen wille.
Die dieff die dan stelen wil,
Hij wort gevaen, al waert lanc,
Ende wort gehangen, sonder wanck.
Die XXXste mane is guet
Tkijnt, dat dan comt, wort vroet,
Gesont sal sijn ende lange leven,
Sine kijnsche dagen liden sonder sneven:
Wort hi man, hi wort gestade
Van sijnne ende van rade.
Dmeisken, dat dan wort geboren,
Sal sijn schone ende uutvercoren,
Hovesch, wijs ende vroet.
Die dromen, die men dan doet,
Sullen in X dagen worden ondervonden.

Ende die geboeren wort tien stonden,
Hij mach op sulke ure worden geboeren;
Dit boec seet, dat gijt moget horen,
Dat hij sal hebben pine groet,
Ende sterven quader doet;
Hij sal sijn verhangen schier,
Off verslegen of verbornen in viere;
Ende hij mach geboren sijn in sulker ure,
Hij sal weeldich sijn ter cure,
Lange leven ende hebben ere,
Ende emmer in lanc soe meer;
Schoenre doet moet hi sterven,
Anders en mach hi niet bederven
Aldus in dit buc. Nu, bidt alle,
Dat ons Got verre van ongevalle,
Dies gonne ons die hemelsche vader:
Amen segget allegader.